

Fabrieksmerken op tinnen inhoudsmaten

M.J. Schram

In het door dhr. G.M.M. Houben geschreven boekje *Nederlandse metrieke inhoudsmaten* is een kleine lijst opgenomen van fabrieksmerken op tinnen inhoudsmaten, de zogenaamde tinmerken. Deze korte lijst kan beslist niet volledig zijn. Bovendien zijn de tinmerken vaak nogal verfijnd van vormgeving, zodat het natekenen erg tijdrovend is. Als aanzet tot een uitgebreidere en beter getekende lijst van tinmerken heb ik die uit mijn verzameling gefotografeerd. Ze zijn daarna nagetekend volgens de methode, beschreven in 'METEN & WEGEN' p. 1976. Een enkele keer kan het uit het bovengenoemde boek bekende jaar van eerste of laatste aanbieding worden aangepast, dat vindt u *vetgedrukt* in de bijschriften. De vermelde werkzame periode betreft alleen de jaren waarin tinnen inhoudsmaten zijn aangeboden. Merken niet op ware grootte.

H. Amsing, Groningen
werkzaam 1900 – 1913
1 DECILITER
geijkt 1906-'07 – 1928-'29

H.A.

H. Kamphof, Zwolle
werkzaam 1875 – 1914
1 en ½ LITER
geijkt 1879 – 1944-'46

P.A. de Caes, Utrecht
werkzaam 1861 – 1884
N.D. MAATJE DECILITRE
geijkt 1869 – 1922-'23

H. Kamphof, Zwolle
werkzaam 1875 – 1914
2 DECILITER
geijkt 1914-'15 – 1938-'39

Gebr. Van Leeuwen & Van Camp,
Eindhoven
werkzaam 1884 – 1928
2 DECILITER
geijkt 1916-'17 – 1936-'37

H. Kamphof, Zwolle
werkzaam 1875 – 1914
1 LITER
geijkt 1887 – 1947-'48

F.A. van Engelen, Den Bosch
werkzaam 1862 – 1898
1 DECILITER (met deksel)
geijkt 1876 – 1926-'27

H. Kamphof, Zwolle
werkzaam 1875 – 1914
1 DECILITER
geijkt 1892 – 1914-'15

J.C. Hempenius, Leeuwarden
werkzaam 1878 – 1907
1 LITER
geijkt 1898-'99 – 1918-'19

H. Kamphof, Zwolle
werkzaam 1875 – 1914
½ DECILITER
geijkt 1898-'99 – 1983

G. Hendriks, Alkmaar
werkzaam – 1861 – 1874 –
2 DECILITER (overgestempeld)
geijkt in Alkmaar, 1861 – 1965-'66

Louwmans & Co., Sneek
verkopersmerk onder tinmerk van
J.N. Meeuws, Den Haag
½ DECILITER
geijkt 1896-'97 – 1940-'41

R. Houwing, Utrecht
werkzaam – 1852 –
merk wellicht gebruikt door
P.A. de Caes, Utrecht
DUBB - VINGERH.
geijkt 1852 – 1910-'11

J. Huising, Groningen
werkzaam – 1855 – 1870 –
MAATJE DECILIT (met deksel)
geijkt in Appingedam, 1855

Louwmans & Co., Sneek
verkopersmerk over deels
weggeschuurd ovaal tinmerk
2 DECILITER
geijkt 1879 – 1934-'35

J. van Maurik, Utrecht
werkzaam 1883 – 1910
1 CENTILITER
geijkt 1889 – 1910-'11

L.B. Ruttenberg, Hoorn
werkzaam – 1832 –
DUBB.MAAT.
geijkt in Haarlem, 1832

J.N. Meeuws, Den Haag
werkzaam 1870 – 1914
1 DECILITER
geijkt 1878 – 1936-'37

H. Tollenaar, Zwolle
werkzaam 1906 – 1918
(vanaf 1915 zijn zonen)
½ LITER
geijkt 1908-'09 – 1947-'48

J.C. Mulder, Amsterdam
werkzaam 1863 – 1869 –
HALVE-KAN
geijkt 1869 – 1910-'11

onbekend, Maastricht?
werkzaam – 1900-'01 – 1904-'05 –
½ LITER, 2 - 1 - ½ DECILITER
geijkt 1904-'05 – 1955-'56

W.A. Reijnders, Delft
werkzaam – 1898-'99 – 1900-'01 –
1 en 2 CENTILITER
geijkt resp. 1898-'99 en
1900-'01 – 1930-'31

onbekend, Den Bosch?
werkzaam – 1896-'97 – 1898-'99 –
½ LITER, ½ DECILITER
geijkt resp. 1898-'99 – 1922-'23
en 1896-'97 – 1898-'99

A. Reijnders, Delft
werkzaam 1876 – 1906
merk wellicht gebruikt door
W.A. Reijnders, Delft 1 LITER
geijkt vanaf 1886

Metrosofie?

G.M.M. Houben

Ons verzamelgebied is nauw verwant aan de metrologie. Dit deelgebied van de fysica houdt zich onder andere bezig met nauwkeurige massa-, lengte- en inhoudsmetingen. Daarnaast zijn voor verzamelaars historische en economische aspecten ook vaak van belang, zoals: wanneer en waarom werden deze oude voorwerpen gebruikt, wat was hun verspreidingsgebied, is er een aantoonbaar verband met eenheden die vroeger of elders werden toegepast, enz.

Sedert een twintigtal jaren bestaat er een *Comité International pour la Métrologie Historique*, dat „wetenschappelijke” congressen pretendeert te houden. Helaas heeft menigeen daarbij niet in de gaten dat men zich te weinig baseert op exact bekende natuurkundige gevens, maar op allerhande niet bewezen veronderstellingen. De bijdragen worden dan ook vooral geleverd door vertegenwoordigers die van natuurkunde weinig kaas hebben gegeten. Men bedenkt allerhande metrologie-vreemde filosofische, sociologische, astronomische en psychologische relaties.

Het Institut für Ur- und Frühgeschichte van de universiteit te Tübingen gaat nog een stapje verder. Het organiseert congressen onder de misleidende naam *Ordo et Mensura*. Een hoogleraar zou in oktober 1995 een lezing houden over *Metrologische und metrosophische Informationen*. Een ander zal spreken over *Selbstbewußtsein und Vermessungskunst*. Ook denkt men metrologie te kunnen toepassen op artefacten uit het neolithicum en de bronstijd. Teveel vrijheid van meningsuiting leidt tot normverlies en anarchie.

Eén der organisatoren, dr. D. Ahrens uit Trier, presteerde het om drie jaar geleden zijn computer – metrologisch en historisch gezien – zinloze verhoudingen te laten uitrekenen tussen oude Nederlandse lengtematen en de Keltische, de Romeinse en de Drusiaanse voet. Ik heb mij toen – na overleg met vakmetrologen – verzet tegen het in ons land publiceren van zo'n dom rekenkunstje.